รูปแบบปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Administrative Factor Model Affects Effectiveness of Child Development Centers under Sub District Administration, Northeastern Region

ปาณิสรา เกลียวทอง[1] วสันต์ชัย กากแก้ว[2] และ ทรงเดช สอนใจ[3]

Pranisra Kreawtong[1] Vasanchai Kakkeaw[2] and Songdek Sonjai[3]

Received : March 21, 2022; **Revised** : June 24, 2023; **Accepted** : June 24, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาความสัมพันธ์และสร้างรูปแบบปัจจัยการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่งผลต่อประสิทธิผล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีวิธีการวิจัย ดังนี้ การสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี ปัจจัยการบริหารและประสิทธิผลการบริหารศูนย์เด็กเล็ก ตรวจสอบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างปัจจัยการบริหารกับประสิทธิผลการบริหารศูนย์เด็กเล็ก ประชากร จำนวน 2,905 แห่ง กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 341 แห่ง สร้างแบบสอบถามมาตราประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อให้ผู้บริหารและหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ได้รับตอบกลับคืนมาจำนวน 489 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 71.70 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมลิสเรล เพื่อทดสอบสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ สร้างรูปแบบจำลองให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 ท่าน เพื่อประเมินความเหมาะสม

ผลการวิจัย พบว่า

1. ปัจจัยการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารพัสดุ ด้านการบริหารงบประมาณและการเงิน และ ด้านการบริหารจัดการ มีความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นกับประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในระดับยอมรับได้ ด้วย 3 เกณฑ์ ดังต่อไปนี้ 1) ค่าสถิติไค-สแควร์ (χ^2) ที่ระดับ .05 2). สัดส่วนค่าไค-สแควร์

[1,2,3]คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Education, Surindra Rajabhat University, Thailand; e-mail : airthecorr@hotmail.com

หารด้วยค่าชั้นความเป็นอิสระ มีค่าเท่ากับ 1.97 และ 3) ค่าประมาณความคาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย มีค่าน้อยกว่า 0.05

2. ปัจจัยการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลด้านคุณภาพการบริหาร (0.88) และด้านการจัดประสบการณ์ (0.16) และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (0.76) ประสิทธิผลด้านคุณภาพการบริหาร มีอิทธิพลทางตรงต่อด้านการจัดประสบการณ์ (0.78) และมีอิทธิพลทางตรง (0.27) และอิทธิพลทางอ้อม (0.48) ต่อด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยมีอิทธิพลโดยรวมเท่ากับ 0.76 และประสิทธิผลด้านการจัดประสบการณ์ มีอิทธิพลทางตรง (0.62) ต่อด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์

3. รูปแบบปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารศูนย์เด็กเล็ก ผ่านการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ

คำสำคัญ (Keywords) : ปัจจัยการบริหาร, ประสิทธิผลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Abstract

The objective of this research to determine the linear structural relationship and to construct Administrative Factor Model of child development centers that affect the effectiveness of the child development center. under Sub District Administration Northeast The research methods were as follows: a synthesis of concepts, theories, management factors and effectiveness of child care center management. Examine the linear structural relationship between administrative factors and the effectiveness of the administration of child care centers in 2,905 populations. A sample of 341 sites created a 5-level estimation questionnaire for administrators and heads of child development centers as a respondent total of 489 responses were received, representing 71.70%. Data were analyzed using LISREL program to test hypotheses and empirical data and create a model for 9 experts to assess suitability.

The results showed that :

1. Administrative factor model of child development centers consist of personnel management. material management budget and financial management

and management There was a linear structural relationship with the effectiveness of the child development center. Consistent with the empirical data, it was at an acceptable level with the following three criteria: 1) statistical chi-square (χ^2) at the .05 level. 2) The chi-square ratio divided by Comparative Fit Index was is equal to 1.97 and 3) Estimation of Root Mean Square Error of Approximation is less than 0.05

2. Administration factors of child development centers Direct influence on management quality effectiveness (0.88) and experience management (0.16) and indirect influence on desirable characteristics (0.76) management quality effectiveness. Direct influence on experience (0.78) and direct influence (0.27) and indirect influence (0.48) on desirable characteristics. The overall influence was 0.76 and the experience management effectiveness had a direct influence (0.62) on the desirable characteristics.

3. The model of Administration factors affecting the effectiveness of child care center management has passed a suitability assessment from an expert.

Keywords : Factors Management, Effectiveness Child Development Center,

บทนำ (Introduction)

การศึกษาปฐมวัย ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นชีวิต ของกระบวนการจัดการศึกษาของมนุษย์ เพราะเป็นวัยที่มีพัฒนาการทุกด้านทั้งทางร่างกาย อารมณ์–จิตใจ สังคม และสติปัญญา เจริญเติบโตในอัตราสูงสุด โดยเฉพาะด้านระบบประสาทและสมองจะเติบโตได้ถึงร้อยละ 80 ของผู้ใหญ่ เป็นระยะที่เกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุด หากเด็กได้รับการเลี้ยงดูที่ดี และถูกต้องตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการและหลักวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว เด็กก็จะสามารถพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551 : 1) ซึ่งเท่ากับได้วางรากฐานที่ดีให้กับเด็กปฐมวัย อันจะส่งผลให้เด็กมีความสุขและเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของประเทศชาติต่อไปในอนาคต ดังนั้นศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงเปรียบเสมือนบ้านหลังที่สองของเด็ก ซึ่งเป็นสถานที่ให้การอบรมเลี้ยงดู และพัฒนาความพร้อมของเด็กในทุกด้าน ช่วยแบ่งเบาภาระให้กับผู้ปกครอง รวมทั้งเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้เด็กสามารถเข้ารับการศึกษาระดับประถมศึกษาต่อไป

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ในมาตรา 16 มาตรา 17 และมาตรา 18 กำหนดให้

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทรับผิดชอบการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในพื้นที่ รวมถึงการจัดการศึกษาด้วย และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษา ก็ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 41 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาระดับใดก็ได้ ตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ได้กำหนดให้การศึกษาปฐมวัย หรือก่อนประถมศึกษาเป็นหน้าที่ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดทำ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเป็นการกระจายโอกาสให้ประชาชน ผู้ปกครองได้รับบริการเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กปฐมวัยอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2547 : 8)

ด้วยเหตุจากบทบาทอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำเป็นต้องค้นหาองค์ความรู้ที่จะพัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ในความรับผิดชอบ ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยยึดกรอบการบริหาร 4 องค์ประกอบหรือ 4 M’s เป็นหลัก ประกอบด้วย การบริหารงานบุคคล การบริหารพัสดุ การบริหารงบประมาณและการเงิน และการบริหารจัดการ จึงจะทำให้เกิดการบริหารที่มีประสิทธิผล เพื่อสร้างข้อมูลเป็นแนวทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้เกิดประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อหาความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างปัจจัยการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. เพื่อสร้างรูปแบบปัจจัยการบริหารที่มีประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ผู้วิจัยได้แบ่งการวิจัยออกเป็นกระบวนการใหญ่ ๆ ดังนี้

1. การศึกษาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสาร บทความ แนวคิดทฤษฎี ตำรา ข้อมูลสารสนเทศ สื่อและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการบริหาร และประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน จำนวน 2,905 แห่ง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 608 - 610) ได้จำนวน 341 แห่ง ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เพื่อให้มีการกระจายตัวและให้ได้ตัวแทนที่ดี

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับของ ลิเคิร์ท (Likert อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2564 : 74)

4. การหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

4.1 ขอหนังสือราชการจากคณะครุศาสตร์เพื่อนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ด้วยดัชนีความสอดคล้องที่เรียกว่า IOC (Index of item Objective Congruence จำนวน 5 ท่าน ดังนี้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คนึงนิตย์ ไสยโสภณ อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เชี่ยวชาญด้านภาษา ดร.พนา จินดาศรี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เกื้อ กระแสโสม อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เชี่ยวชาญด้านการวัดผล และประเมินผล อาจารย์ ดร. ธัญเทพ สิทธิเสือ อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เชี่ยวชาญด้านบริหารการศึกษา และ อาจารย์ ดร. ประภาพร บุญปลอด อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เชี่ยวชาญด้านการบริหาร เพื่อพิจารณาให้คำแนะนำในส่วนที่ยังบกพร่อง โดยการหาค่า IOC (สมนึก ภัทธิยธานี, 2544 : 167)

4.2 ทดสอบค่าความเชื่อมั่นทดลองใช้ (Try out) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 96) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ .84

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ ส่งไปยังผู้ตอบแบบสอบถามตามกลุ่มตัวอย่างของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งผู้วิจัยกำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 2 คน ประกอบด้วยผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5.2 ส่งทางไปรษณีย์แบบตอบกลับ ผู้วิจัยดำเนินการส่งและเก็บรวบรวมแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และเก็บแบบสอบถามด้วยตนเองตามระยะเวลาที่กำหนด ติดตาม 3 ครั้ง ดังนี้ ครั้งที่ 1 ได้รับมา จำนวน 368 ฉบับ ครั้งที่ 2 ได้รับมา จำนวน 72 ฉบับ ครั้งที่ 3 ได้รับมา จำนวน 49 ฉบับ โดยรวมได้รับมาทั้งสิ้น จำนวน 489 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 71.70

6. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (Path analysis) เพื่อวิเคราะห์หาค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และตรวจสอบว่ารูปแบบที่สร้างขึ้นนั้นมีความสอดคล้องกับรูปแบบการวัดจากข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยเกณฑ์ค่าสถิติที่กำหนดไว้มากกว่า 3 ใน 7 เกณฑ์ โดยใช้โปรแกรมลิสเรล ดังนี้ (สุภมาส อังศุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณา และ รัชนี ภิญโญภานุวัฒน์, 2549 : 97 - 98)

6.1 ค่าสถิติไค-สแควร์(χ^2)ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (P Value of = >0.05)

6.2 สัดส่วนค่าไค-สแควร์หารด้วยค่าชั้นความเป็นอิสระ มีค่าน้อยกว่า 2.0 แสดงว่าตัวแบบมีค่าสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

6.3 ค่าปริมาณความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วม (Goodness of Fit Index : GFI) มีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป แสดงว่าตัวแบบที่ใช้ในการทดสอบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

6.4 ดัชนีความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (Adjust Goodness-of-Fit Index : AGFI) เป็นดัชนีการปรับแก้โดยคำนึงองศาอิสระ จำนวนตัวแปร และขนาดกลุ่มตัวอย่าง มีค่าตั้งแต่ 0.90-1.00 แสดงว่าตัวแบบที่ใช้ในการทดสอบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

6.5 ดัชนีความสอดคล้องแบบประหยัด (Parsimony Goodness of Fit Index : PGFI) เป็นดัชนีที่แสดงถึงความกลมกลืนและความซับซ้อนของตัวแบบ ที่ให้ค่าดัชนีพื้นฐานตัวอื่นๆ (Normed Indexes) มีค่าตั้งแต่ 0.05 ขึ้นไป

6.6 ดัชนีเปรียบเทียบความสอดคล้อง (Comparative Fit Index : CFI) เป็นดัชนีเปรียบเทียบความสอดคล้องของข้อมูลเชิงประจักษ์ระหว่างตัวแปรสมมติฐาน (Hypothesized Model) กับตัวแปรอิสระ (Independence Model) มีค่าตั้งแต่ 0.90-1.00 แสดงว่าสมมติฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

6.7 ค่าประมาณความคาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย (Root Mean Square Error of Approximation : RMSEA) เป็นค่าที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงตามองศาอิสระ โดยค่า RMSEA น้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.05 แสดงว่าตัวแบบที่ใช้ในการวิเคราะห์เป็นตัวแปรสังเกตได้มีอิสระต่อกันทั้งหมดและมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มาก (Close Fit) แต่ถ้าไม่เกิน 0.08 ถือว่าตัวแปรที่ใช้ทดสอบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในระดับยอมรับได้

7. การแปลความหมาย ปัจจัยการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่งผลต่อประสิทธิผล (ธวัชชัย งามสันติวงศ์, 2545 : 478) แปลความหมายใน 2 ลักษณะดังนี้

7.1 กรณีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เป็นบวก

ค่า r ระหว่าง 0.81 ถึง 1.00 หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษามีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ในระดับสูงที่สุด

ค่า r ระหว่าง 0.61 ถึง 0.80 หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษามีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ในระดับสูง

ค่า r ระหว่าง 0.41 ถึง 0.60 หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษามีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ในระดับปานกลาง

ค่า r ระหว่าง 0.20 ถึง 0.40 หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษามีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ในระดับต่ำ

ค่า r ระหว่าง 0.00 ถึง 0.19 หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษามีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ในระดับต่ำมาก

7.2 กรณีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (-r) เป็นลบ

8. การพัฒนารูปแบบการบริหารที่มีประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผู้วิจัยยกร่างรูปแบบจากการความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อทำการประเมินความเหมาะสม

9. สรุปผลลัพธ์การวิจัย

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ปัจจัยการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วยปัจจัยการบริหาร 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการบริหารงานบุคคล ประกอบด้วย ด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ด้านวินัยและการรักษาวินัย และด้านการออกจากราชการ 2) ด้านการบริหารพัสดุ ประกอบด้วย ด้านการวางแผน ด้านการจัดหาพัสดุ ด้านการควบคุมพัสดุ และด้านการจำหน่ายพัสดุ 3) ด้านการบริหารงบประมาณและการเงิน ประกอบด้วย ด้านการวางแผนงบประมาณ ด้านการจัดสรรงบประมาณ ด้านการควบคุมงบประมาณ. และด้านการตรวจสอบงบประมาณ และ 4) ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้าน ด้านการวางแผน

ด้านโครงสร้างการบริหาร ด้านการสนับสนุนปัจจัยพื้นฐาน ด้านการควบคุม ด้านการนิเทศและการติดตาม และด้านการรายงานผล

2. ประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านคุณภาพการบริหาร 2) ด้านการจัดประสบการณ์ 3) ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์

3. ผลตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างปัจจัยการบริหารกับประสิทธิผล พบว่า เป็นไปตามสมมติฐานและสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยอัตราส่วนระหว่างค่าสถิติไค-สแควร์ กับจำนวนองศาอิสระมีค่าเท่ากับ 1.115 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (<2.00) นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาดัชนีวัดความกลมกลืน

รูปแบบปัจจัยการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่งผลต่อประสิทธิผลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ปัจจัยการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย 4 ด้าน ด้านการบริหารจัดการ ด้านการบริหารพัสดุ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงบประมาณและการเงิน มีอิทธิพลทางตรงต่อด้านคุณภาพการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย ด้านการจัดการอย่างเป็นระบบ ด้านการบริหารจัดการบุคลากร ด้านสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัย ด้านการจัดการเพื่อส่งเสริมสุขภาพและการเรียนรู้ และด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน (0.88) และประสิทธิผลด้านการจัดประสบการณ์ ประกอบด้วย การจัดประสบการณ์ด้านครู/ผู้ดูแลเด็กให้การดูแล และจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กเล็ก การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายและดูแลสุขภาพ การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ภาษาและการสื่อสาร การส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ-สังคม ปลูกฝังคุณธรรม และการส่งเสริมเด็กในระยะเปลี่ยนผ่านให้ปรับตัวสู่การเชื่อมต่อในขั้นถัดไป (0.16) และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อตัวแปรด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย เด็กมีการเจริญเติบโตสมวัยและมีสุขนิสัยที่เหมาะสม เด็กมีพัฒนาการสมวัย เด็กมีพัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว เด็กมีพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ เด็กมีพัฒนาการด้านสติปัญญา เรียนรู้และสร้างสรรค์ เด็กมีพัฒนาการด้านภาษาและการสื่อสาร และเด็กมีพัฒนาการด้านสังคม คุณธรรม มีวินัย และความเป็นพลเมืองดี (0.76)

ประสิทธิผลด้านคุณภาพการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีอิทธิพลทั้งทางตรงต่อประสิทธิผลด้านการจัดประสบการณ์ (0.78) และด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางตรง (0.27) และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อ ประสิทธิผลด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (0.48) โดยมีอิทธิพลโดยรวมเท่ากับ 0.75

ประสิทธิผลด้านการจัดประสบการณ์ มีอิทธิพลทางตรง (0.62) ต่อประสิทธิผลด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ปัจจัยการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วยปัจจัยการบริหาร 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการบริหารงานบุคคล ประกอบด้วย ด้านการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ด้านวินัยและการรักษาวินัย และด้านการออกจากราชการ 2) ด้านการบริหารพัสดุ ประกอบด้วย ด้านการวางแผน ด้านการจัดหาพัสดุ ด้านการควบคุมพัสดุ และด้านการจำหน่ายพัสดุ 3) ด้านการบริหารงบประมาณและการเงิน ประกอบด้วย ด้านการวางแผนงบประมาณ ด้านการจัดสรรงบประมาณ ด้านการควบคุมงบประมาณ. และด้านการตรวจสอบงบประมาณ และ 4) ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้าน ด้านการวางแผน ด้านโครงสร้างการบริหาร ด้านการสนับสนุนปัจจัยพื้นฐาน ด้านการควบคุม ด้านการนิเทศและการติดตาม และด้านการรายงานผล โดยปัจจัยการบริหาร ประกอบด้วย การจัดการ การบริหารบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารวัสดุครุภัณฑ์ ที่เรียกกันง่าย ๆ ว่า 4 Ms หมายถึง Man Money Material และ Management และการบริหารกระบวนการดำเนินการทางการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการบริหารของ Max Werber (1864) วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2548) และ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2545 : 18) ว่า การบริหารจัดการทุกประเภทจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหรือทรัพยากรทางการบริหารจัดการที่สำคัญ ได้แก่ บุคลากร(Man) งบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และการจัดการ (Management) หรือที่เรียกย่อ ๆ ว่า 4M’s ถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ใช้ในการบริหาร เพราะการบริหารจะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ต้องอาศัยบุคลากรที่มีคุณภาพมีปริมาณเพียงพอ ต้องได้รับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการเพียงพอ ต้องมีวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะกับความต้องการของแผนงานและโครงการและต้องมีระบบการจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. ประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านคุณภาพการบริหาร ประกอบด้วย ด้านการจัดการอย่างเป็นระบบ ด้านการบริหารจัดการบุคลากร ด้านสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัย ด้านการจัดการเพื่อส่งเสริมสุขภาพและการเรียนรู้ และ ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน 2) ด้านการจัดประสบการณ์ ประกอบด้วย ด้านครู/ผู้ดูแลเด็กให้การดูแล ด้านการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายและดูแลสุขภาพ ด้านการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ภาษาและการสื่อสาร ด้านการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ-สังคม ปลูกฝังคุณธรรม และการส่งเสริมเด็กในระยะเปลี่ยนผ่านให้ปรับตัวสู่การเชื่อมต่อในขั้นถัดไป และ

3) ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย ด้านเด็กมีการเจริญเติบโตสมวัยและมีสุขนิสัยที่เหมาะสม ด้านเด็กมีพัฒนาการสมวัย ด้านเด็กมีพัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว ด้านเด็กมีพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านเด็กมีพัฒนาการด้านสติปัญญา เรียนรู้และสร้างสรรค์ ด้านเด็กมีพัฒนาการด้านภาษาและการสื่อสาร และด้านเด็กมีพัฒนาการด้านสังคม คุณธรรม มีวินัย และความเป็นพลเมืองดี

ประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย ด้านคุณภาพการบริหาร ด้านการจัดประสบการณ์ และด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กได้รับการดูแลที่ถูกสุขลักษณะ และได้รับการฝึกฝนพัฒนาตามวัยและเต็มตามศักยภาพ พัฒนาความพร้อมของเด็กในทุก ๆ ด้านแบบองค์รวม กระตุ้นให้ชุมชนมีส่วนในการจัด และพัฒนาความพร้อมของเด็กก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา ตลอดจนส่งเสริมให้ครอบครัวเป็นฐานในการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กได้อย่างถูกวิธี ส่งเสริม สนับสนุนความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนให้สามารถร่วมกันวางแผน และดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายได้ แบ่งเบาภาระการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยให้สามารถออกไปประกอบอาชีพได้โดยสะดวก และเป็นการกระจายโอกาสในการพัฒนาความพร้อมสำหรับเด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึง ให้การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นอย่างไปอย่างเหมาะสมและมีคุณภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2547) และมาตรฐานการศึกษา (ขั้นพื้นฐาน) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (2550 : 1-44)

3. รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของระหว่างปัจจัยการบริหาร 4 ด้านกับประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3 ด้าน พบว่า รูปแบบที่สร้างขึ้นมาเป็นไปตามสมมติฐาน สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และได้รับการยืนยันรูปแบบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิว่ารูปแบบนี้ มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการใช้จริง โดยการบริหารจะต้องให้ความสำคัญต่อด้านปัจจัยการบริหาร เรียงลำดับดังนี้ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการบริหารพัสดุ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารการเงิน ตามลำดับ จึงจะส่งผลต่อประสิทธิผลโดยเน้นประสิทธิผลด้านคุณภาพการบริหารจัดการ รองลงมาคือ ประสิทธิผลด้านการจัดประสบการณ์ และทั้งสองส่วนจึงจะส่งผลต่อประสิทธิผลด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับ นพดล คล้ายใจตรง (2563) ได้ทำการศึกษาปัจจัยกระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลศรีเทพ อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ปัจจัยด้านการวางแผน ด้านงบประมาณ ด้านการอำนวยการ และด้านการจัดองค์การ ตั้งแต่ 0.331 ถึง 0.736 แสดงให้เห็นว่าประสิทธิผลการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การ

บริหารส่วนตำบลศรีเทพขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านการวางแผน ด้านงบประมาณ ด้านการอำนวยการ และด้านการจัดองค์การ และ ศิรินนภา นามมณี, อนุศักดิ์ เกตุสิริ และ จิณณวัตร ปะโคทัง (2557) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านอาคา สถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย และด้านการมีส่วนร่วมและ การสนับสนุนจากชุมชนส่งผลต่อการประเมินรูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กที่มีประสิทธิผล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้ส่วนเกี่ยวข้อง ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ควรให้ความสำคัญกับปัจจัยการบริหารตามลำดับความสำคัญก่อนหลัง ดังนี้ 1) ปัจจัยการบริหาร เน้นการจัดการ (Management) รองลงมา คือ การบริหารพัสดุ การบริหารการเงินและงบประมาณ และ การบริหารงานบุคคล ตามลำดับ

1.2 ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผล โดยเฉพาะประสิทธิผลด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กเล็กจะได้รับอิทธิพลทางตรงจากประสิทธิผลด้านการจัดประสบการณ์ และประสิทธิผลด้านคุณภาพการบริหารตามลำดับ

2. ข้อเสนแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำไปทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเฉพาะแห่ง (Case Study)

2.2 เปรียบเทียบปัจจัยการบริหาร และประสิทธิผลเพื่อหาความแตกต่างระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล

2.3 ทดสอบสร้างเกณฑ์มาตรฐานและตัวบ่งชี้ปัจจัยการบริหาร และประสิทธิการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เอกสารอ้างอิง (References)

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2547) **มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.** ส่วนการศึกษานอกระบบและพัฒนากิจกรรมเยาวชน.

ธวัชชัย งามสันติวงศ์. (2545). **SPSS for Windows : หลักการและวิธีใช้คอมพิวเตอร์ในงานสถิติเพื่อการวิจัย ฉบับพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ 21 เซ็นจูรี่.

นพดล คล้ายใจตรง. (2563, พฤษภาคม – สิงหาคม). การศึกษาประสิทธิผลการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลศรีเทพ อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์. **พัฒนาทักษะทางวิชาการอย่างยั่งยืน.**

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

_____. (2540). **การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก ลงวันที่ 19 สิงหาคม 2542.

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542. ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เลม 116 ตอนที่ 74 ก ลงวันที่ 17 พฤศจิกายน 2542.

ศิรินนภา นามมณี, อนุศักดิ์ เกตุสิริ, จิณณวัตร ปะโคทัง. (2557, กรกฎาคม-ธันวาคม.). รูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิผล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. **วิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.**

สมนึก ภัททิยธนี. (2544). **การวัดผลการศึกษา.** กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2545). **คู่มือการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548) **แนวดำเนินงานศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบ.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

สำนักเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ. (2553). **ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา (พ.ศ. 2551-2555)**. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.

สุภมาส อังศุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณา และ รัชนีกูล ภิญโญภานุวัฒน์. (มปป.) **เอกสารประกอบการอบรมหลักสูตร การใช้โปรแกรมลิสเรล.** สำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). “Determining Sample Size for Research Activities.” **Educational and Psychological Measurement,** 30(3) : 607 – 610.